

Csongrád Városi Önkormányzat
6640 Kossuth tér
e-mail: csongrad@csongrad.hu
Tel: 06-63-571-952

Konzorciumi partner: Bölcső Nagycsaládosok Csongrádi Egyesülete
6640 Csongrád, Ady Endre utca 14.
e-mail: bolcso91@gmail.com
Tel: 06-20-411-93-55

TOP-5.3.1-16-CS1-2017-00007 A helyi identitás és kohézió erősítése Csongrádon

BESZÁMOLÓ

Kiállítás a közösségi tevékenységekről

Időpont: 2021. szeptember 29. 17:00 - 18:30

Helyszín: Csongrád, Tari László Múzeum (Iskola utca 2.)

A résztvevők köre: közösségfejlesztők, partnerszervezetek és intézmények munkatársai (Csongrádi Alkotóház-Művésztelep, Csemegi Károly Könyvtár és Tari László Múzeum, Vitalitásért és Fiatalokért Egyesület, BÖLCSŐ Nagycsaládosok Egyesülete, Kis-Tisza Vízi-Sport Egyesület), belvárosi és bökényi célterületi lakosok illetve nem célterületi, de csongrádi lakosok. Összesen 23 fő.

A közösségi alkalom tartalma:

A közösségi tevékenységek bemutatását célzó, történeti feltáráson alapuló kiállítás megnyitójára 2021. szeptember 29-én került sor. Eredetileg a Bökényi Papucsos Községi Házba terveztük a kiállítást, de végül praktikus okokból (használható falfelületek hiánya, a falak utólagos helyreállításának objektív nehézségei) ez nem valósulhatott meg.

A kiállítás alapvetően két szomszédos, ugyanakkor eltérő karakterű városrész történetét, közösségi életének fejlődését mutatja be. A Belváros története hosszú időn keresztül Csongrád kora újkori történetével egyezik meg, Bökény falu pedig a történelmi városrész (akkori Csongrád) szomszédságában volt, a mai Szent János kút környékén egészen a török korig. Ennek az elpusztult falunak a possessioja volt a mai Bökény egy mocsaras, nádas, elvadult terület, melyet az 1840-es években lecsapoltak és művelhetővé tettek.

Ezen a területen a mai Belvárosban élők konyhakertjei és kisebb szántói, szőlői voltak, melyeket a lakónegyed kiépülésekor a város kisajátított. Mindez rendkívül fájdalmasan érintette a belvárosiakat, hiszen kiváló minőségű földekről van szó, és sokan távol, például a Két temető úton kaptak helyette kárpótlást. Mondták is sokan, hogy „miért nem a Bajusz Náci gyöperé vitték a lakótelepet” (szikes talajú rész Kiskunfélegyháza felé).

A történelemben tehát számos ponton összefonódik Bökény és a Belváros, gyakorlatilag és mentális-érzelmi síkon is, ugyanakkor a

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Csongrád Városi Önkormányzat
6640 Kossuth tér
e-mail: csongrad@csongrad.hu
Tel: 06-63-571-952

Konzorciumi partner: Bölcső Nagycsaládosok Csongrádi Egyesülete
6640 Csongrád, Ady Endre utca 14.
e-mail: bolcso91@gmail.com
Tel: 06-20-411-93-55

lakosságtól összegyűjtött tárgyi anyagot nézve egy nagyon éles és egyértelmű különbségtétel vehető észre.

A több száz éves Belváros és az 1950-es évek közepétől kiépülő Bökény tipikusnak, jellegzetesnek mondható tárgyanyaga köszönő viszonyban sincs egymással. A kiállítás művészi címe is utal erre a sajátos távolságra: a „Skanzen negyed és panel palota” mint két végpont jelenik meg, melyek a parasztházaktól a Kádár kockákon és a téglablokkos társasházakon át a panelekig egy bámulatosan színes skálát fognak közre. Ezek a címadó kifejezések a lakosokkal készült interjúkból lettek kiemelve: skanzen negyed, mint kifejezés megmutatja, hogy a régi parasztházak mai lakói érzik, átérzik a lakókörülményeik különlegességét: jelesül hogy egy élő skanzenben élnek. A panel palota pedig egy tanyáról beköltöző fiatalasszony szájából hangzott el, aki óriási minőségi változásként élte meg a beköltözést az összkomfortos panellakásba, ahol nem kell tüzelni, a csapból folyik a hideg-melegvíz, stb.

A bökényi lakónegyed óriási vágya volt a fiatal családoknak, akik egy szoba-konyhás lakásból, nagyszülők mellől indulva kezdhettek itt új életet. Amikor a Viola utca környéke épült, a kertes házas övezet, nagyon sokan már a félkész házakat is birtokba vették, betonra terített matracon aludtak, csak hogy minél hamarabb elkezdhessék az önálló életet.

A kiállítás röviden, összesen 10 szakmai táblán keresztül letisztázza a városrészek kialakulásának történetét, az ott élők közösségi életének fejlődését, alakulását, jelenkori változásait. A szakmai anyagot a közösségfejlesztő-néprajzkutató levéltári kutatások és célterületi lakosokkal készített interjúk segítségével állította össze.

Ha pusztán a tárgyakat nézzük egy nagyon izgalmas, mondhatni kísérleti kiállításról van szó. A kiállítás építését ugyanis a lakosok irányították, (tárgyak mindegyike tőlük származik) a muzeológus pedig a kéz, az eszköz volt ahhoz, hogy a behozott tárgyak és ötletek koherens formában bemutatásra kerüljenek. Ennek a kísérletnek az volt célja, hogy tárgyak formájában ölthessen testet a városrészek lakóinak identitása, önképe, és a múlttól alkotott elképzelése.

Általánosságban elmondható a tárgyakról, hogy felfedezhető egy szigorúan egyirányú visszacsatolás: a Bökényben jellegzetesnek tartott eszközök ugyanis előfordulhatnak bármelyik városrészben - a Belvárosban is természetesen - viszont a belvárosiak által használt tradicionális munkaeszközök elsősorban itt, és a környező tanyavilágban fordultak elő. Ezekre a tárgyakra mondta az egyik belvárosi adatközlő, hogy „ilyen minden háznál kellett hogy legyen”! Az eszközök az állattartással illetve annak lehetőségével, a konyhakerti növénytermesztéssel, halászattal, a házak típusával (pl. nádfelverő), és az önálló eszközkészítés hagyományos paraszti igényével (kétkézvonyó fa eszközökhöz, söprűkötő stb.) függenek össze. A felsorolt

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKETÉS A JÖVŐBE

Csongrád Városi Önkormányzat
6640 Kossuth tér
e-mail: csongrad@csongrad.hu
Tel: 06-63-571-952

Konzorciumi partner: Bölcső Nagycsaládosok Csongrádi Egyesülete
6640 Csongrád, Ady Endre utca 14.
e-mail: bolcso91@gmail.com
Tel: 06-20-411-93-55

tárgyak nyilván értelmüket veszítik egy társasházban. Összességében a tárgyak, melyeket itt látunk a fotókkal kiegészülve leginkább hangulatokat, érzéseket közvetítenek.

De a tárgyakon keresztül nem csak az életmód, hanem a mindennapok tapasztalatai is tetten érhetőek. Kiváló példa erre a fém kisautópálya (a panelházi falszomszédok rémálma), de a pöttyös labda is mellé lehet tenni, melynek a pattogtatására a panellakásban még gondolni sem lehetett.

Mondhatjuk, hogy a panel élet tárgyai országszerte nagyon jellegzetesek és hasonlóak. Mégis vannak olyan kisebb-nagyobb „csongrádikumok”, melyek meghatározták és némiképp egyedivé is tették az itteni lakások belső képét. Ilyenek például a Tisza Bútorgyárban készült darabok (több fényképen, egy ülőke), vagy a helyi háziipari szövetkezetben készült lakástextíliák, a csomós szőnyeg vagy terítő, ezekből szép választékot láthatunk a kiállításban.

Külön izgalmasak az első ránézésre tájidegen tárgyak a kiállításban, legfeltűnőbb talán a szögedi papucs. A papucsot azért állítottuk ki, mert egy Tulipán utcai fiatalasszony vásárolta és koptatta el szobabapucsként a 70-es 80-as években. De ha megfigyeljük a panelházba beköltöző ifjú pár fotósorozatát, a Hársfa utcai menyecske lábán is ott látjuk ezt a fajta papucsot egy más, ünnepi funkcióban.

Sokan hoztak tehát elgondolkodtatón izgalmas tárgyakat, fotókat. De többen inkább ötletekkel segítették azt a szándékot, hogy a kiállítás valóban autentikus legyen. A bejáratnál például láthatunk egy nem kimondottan tiszta gumicsizmát. Ez a csizma nem a muzeológusok hanyagságának címe, hanem meghajlás az ötletadó kérése előtt. A csizma létjogosultságát az adja, hogy amikor még nem volt kibetonozott út a Bökényben, az ott élők az első kikövezett utcáig csizmában gyalogoltak a városba. Az első kikövezett utcánál a szatyorból előkerült a tiszta cipő, a csizmát meg sokszor elrejtették egy bokorban vagy vitték magukkal. A sáros csizma tehát az egyik leghitelesebb mementója az egykori bökényi életformának. Már csak azért is, mert a csizma múzeumba kerülése előtt már ezt a címet adta a közösségfejlesztő - néprajzkutató az egyik szakmai táblának, hogy „csizmában, toronyiránt”, tehát nagyon úgy tűnik, hogy számos kérdésben sikerült a lakossággal egy irányban gondolkodni.

Különös értéke a kiállításnak, hogy előkerültek a fiókokból olyan családi tulajdonban lévő felvételek is, melyek más esetben rejtve maradtak volna a közönség elől. Focizó gyerekektől kezdve, családi ünnepeken, házibulikon, költözködéseken át az utcák közösségi fásítása, garázsok és házak építése is megjelenik egy sajátos, belső perspektíván keresztül, mely az itt élők látásmódját, és számukra fontos, megörökítésre érdemes dolgokat és eseményeket mutatja meg számunkra.

Korábban sehol nem volt még látható a „Bélcsavarodás” (Összefonódás) szobor

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Csongrád Városi Önkormányzat
6640 Kossuth tér
e-mail: csongrad@csongrad.hu
Tel: 06-63-571-952

Konzorciumi partner: Bölcső Nagycsaládosok Csongrádi Egyesülete
6640 Csongrád, Ady Endre utca 14.
e-mail: bolcso91@gmail.com
Tel: 06-20-411-93-55

felállításának folyamata, mely sokáig kallódott, míg végül magántulajdonból került hozzánk. A CSV Levéltárnak köszönhetően olyan üdülési beépítési terveket is be tudunk mutatni, melyek ha megvalósultak volna, ma egészen eltérő arculata lenne a Bökénynek.

A kiállításhoz a múzeum kapualjában látható táblák is hozzá tartoznak. A kint látható 12 fotómontázs 12 nagyon jellegzetesen belvárosi és bökényi témát és jelenséget ölel fel. Az archívágásos fotófal ugyancsak ide sorolható, és a híres belvárosi nótaszerző asszonyt, Lóci Francit ábrázolja férjével és a szomszédsággal, miután egy 100 kiló fölötti harcát fogtak ki a Tiszából.

A kiállítás megvalósulást összesen 29 célterületi lakos támogatta, a megnyitót (a két városrész képviselőinek lebetegedése okán) Cseri Gábor, Csongrád város alpolgármestere és Dr. Gyöngyössy Orsolya, a kiállítás kurátora nyitotta meg.

MEGJEGYZÉS: Az eseményhez kapcsolódó jelenléti íven a helyszín tévesen (Csongrád, Művelődési Központ és Városi Galéria) van feltüntetve.

Amennyiben a projekt, vagy bármelyik kezdeményezés, ötlet felkeltette az érdeklődését, és szeretne csatlakozni a csoporthoz, vagy önkéntes segítői munkát vállalni, esetleg kérdései vannak, akkor bátran keresse fel a projekt közösségfejlesztőit, **Kunstár Juditot** és **Dr. Gyöngyössy Orsolyát** a **06-63-571-973** telefonszámon, vagy a kozossegfejlesztes@csongrad.hu e-mail címen.

Kelt: Csongrád, 2021. október 3.

Közösségfejlesztők aláírása

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE